

WPROWADZENIE DO PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO PUBLICZNEGO

Marta Statkiewicz

Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

Uniwersytet Wrocławski

czym jest prawo międzynarodowe?

prawo międzynarodowe - definicje

- I. Zbiór praw, które regulują stosunek prawny pomiędzy oraz pośród suwerennymi państwami i narodami.

prawo międzynarodowe - definicje

- I. Zbiór praw, które regulują stosunek prawny pomiędzy oraz pośród suwerennymi państwami i narodami.
- II. **Zbiór zasad uznawany i przyjęty za wiążący w zakresie stosunków pomiędzy państwami oraz narodami.**

prawo międzynarodowe - definicje

- I. Zbiór praw, które regulują stosunek prawny pomiędzy oraz pośród suwerennymi państwami i narodami.
- II. Zbiór zasad uznawany i przyjęty za wiążący w zakresie stosunków pomiędzy państwami oraz narodami.
- III. **Zbiór zasad ustanowionych w drodze zwyczaju lub umowy międzynarodowej, który jest uznawany przez narody za wiążące w stosunkach pomiędzy nimi.**

prawo międzynarodowe - definicje

- I. Zbiór praw, które regulują stosunek prawny pomiędzy oraz pośród suwerennymi państwami i narodami.
- II. Zbiór zasad uznawany i przyjęty za wiążący w zakresie stosunków pomiędzy państwami oraz narodami.
- III. Zbiór zasad ustanowionych w drodze zwyczaju lub umowy międzynarodowej, który jest uznawany przez narody za wiążące w stosunkach pomiędzy nimi.
- IV. Zasady uznawane za wiążące przez cywilizowane i niepodległe państwa w relacjach pomiędzy nimi.**

prawo międzynarodowe - definicje

- I. Zbiór praw, które regulują stosunek prawny pomiędzy oraz pośród suwerennymi państwami i narodami.
- II. Zbiór zasad uznawany i przyjęty za wiążący w zakresie stosunków pomiędzy państwami oraz narodami.
- III. Zbiór zasad ustanowionych w drodze zwyczaju lub umowy międzynarodowej, który jest uznawany przez narody za wiążące w stosunkach pomiędzy nimi.
- IV. Zasady uznawane za wiążące przez cywilizowane i niepodległe państwa w relacjach pomiędzy nimi.
- V. **Reguły i zasady ogólnego stosowania dotyczące postępowania państw oraz organizacji międzynarodowych oraz wzajemnych stosunków pomiędzy nimi, a także niektórymi jednostkami fizycznymi lub prawnymi.**

prawo międzynarodowe - definicje

- I. Zbiór praw, które regulują stosunek prawny pomiędzy oraz pośród suwerennymi państwami i narodami.
- II. Zbiór zasad uznawany i przyjęty za wiążący w zakresie stosunków pomiędzy państwami oraz narodami.
- III. Zbiór zasad ustanowionych w drodze zwyczaju lub umowy międzynarodowej, który jest uznawany przez narody za wiążące w stosunkach pomiędzy nimi.
- IV. Zasady uznawane za wiążące przez cywilizowane i niepodległe państwa w relacjach pomiędzy nimi.
- V. Reguły i zasady ogólnego stosowania dotyczące postępowania państw oraz organizacji międzynarodowych oraz wzajemnych stosunków pomiędzy nimi, a także niektórymi jednostkami fizycznymi lub prawnymi.
- VI. Zbiór zasad prawnych regulujących interakcje pomiędzy suwerennymi państwami (prawo międzynarodowe publiczne), a także praw i obowiązków obywateli suwerennych państw wobec obywateli innych suwerennych państw (prawo międzynarodowe prywatne)**

prawo międzynarodowe - definicje

VII. System norm regulujących wzajemne stosunki pomiędzy podmiotami tego prawa, przede wszystkim państwami i organizacjami międzynarodowymi.

System ten opiera się na kilku zasadniczych normach mających charakter zasad prawa:

- a) suwerenności państw,**
- b) zakazie stosowania siły,**
- c) pokojowym rozstrzyganiu sporów międzynarodowych,**
- d) mocy wiążącej zobowiązań międzynarodowych,**
- e) poszanowaniu podstawowych praw człowieka.**

prawo międzynarodowe - definicje

VIII. Zbiór norm prawnych składający się w znacznej części z reguł i zasad postępowania postrzeganych przez państwa za wiążące, które tym samym uznane są przez te same państwa za obowiązujące we wzajemnych relacjach pomiędzy nimi.

W ich skład wchodzi:

- a) reguły prawne dotyczące funkcjonowania instytucji lub organizacji międzynarodowych, ich wzajemnych relacji pomiędzy sobą, a także relacji między nimi a państwami i jednostkami (osobami fizycznymi lub prawnymi),**
- a) określone zasady prawne dotyczące jednostek i podmiotów innych niż państwa, które są przedmiotem troski społeczności międzynarodowej.**

interakcje

**zbiór
praw**

**zbiór
reguł**

zasady

relacje

stosunki

wiążący

regulujące

uważane

przyjęte

uznane

przestrzegać

suwerenny

państwa

narody

**organizacje
międzynarodowe**

**społeczność
międzynarodowa**

cywilizowany

społeczność międzynarodowa

społeczność międzynarodowa

specyficzna natura
podmiotów prawa
międzynarodowego

brak centralnego
organu

nadrzędna rola
efektywności

odpowiedzialność
kolektywna

potrzeba
transpozycji prawa
międzynarodowego
do prawa krajowego

dlaczego prawo międzynarodowe jest
prawem?

dlaczego państwa przestrzegają prawa
międzynarodowego?

dlaczego państwa przestrzegają prawa
międzynarodowego?

the three Rs compliance's principle

dlaczego państwa przestrzegają prawa międzynarodowego?

1. **REPUTACJA** (ang. *reputation*)—
2. **WZAJEMNOŚĆ** (ang. *reciprocity*) –
3. **ODWET** (ang. *retaliation*) -

dlaczego państwa przestrzegają prawa międzynarodowego?

- 1. REPUTACJA (ang. *reputation*)** – ocena przeszłego zachowania państwa, która ma posłużyć do przywidywania jego przyszłych zachowań.

Państwa, tak samo jak ludzie, dbają o swoją reputację i z tego powodu wykonują ciężące na nich międzynarodowe obowiązki, a także akceptują ich egzekucję jeśli chcą pozostać solidnymi partnerami na arenie międzynarodowej.

- 2. WZAJEMNOŚĆ (ang. *reciprocity*)** – działania podejmowane przez jedno państwo w stosunku do drugiego państwa, które mają być odpowiedzią na złamanie przez niego umowy międzynarodowej bez intencji ukarania go.

Poszkodowane państwo ma prawo wycofać się ze stosowania takiej umowy, jeśli jej stosowanie nie przynosi dla poszkodowanego państwa żadnych korzyści (nie dotyczy np. umów służących ochronie praw człowieka).

- 3. ODWET (ang. *retaliation*)** – działania podejmowane przez jedno państwo w celu ukarania drugiego państwa za jego zachowanie.

np. sankcje finansowe

dlaczego prawo międzynarodowe nie jest prawem?

dlaczego prawo międzynarodowe nie jest prawem?

„prawo międzynarodowe jest niewłaściwie określane jako prawo”

- John Austin, 1832

dlaczego prawo międzynarodowe nie jest prawem?

„prawo międzynarodowe jest niewłaściwie określane jako prawo”

- John Austin, 1832

1. prawo międzynarodowe jest tak słabe i bezsilne, że może być lekceważone bez żadnych konsekwencji

dlaczego prawo międzynarodowe nie jest prawem?

„prawo międzynarodowe jest niewłaściwie określane jako prawo”

- John Austin, 1832

1. prawo międzynarodowe jest tak słabe i bezsilne, że może być lekceważone bez żadnych konsekwencji
2. prawo międzynarodowe jest tak niejasne, że właściwie zastosowanie każdego politycznego rozwiązania może być usprawiedliwione – czasami potrzebny jest tylko pewien spryt

dlaczego prawo międzynarodowe nie jest prawem?

„prawo międzynarodowe jest niewłaściwie określane jako prawo”

- John Austin, 1832

1. prawo międzynarodowe jest tak słabe i bezsilne, że może być lekceważone bez żadnych konsekwencji
2. prawo międzynarodowe jest tak niejasne, że właściwie zastosowanie każdego politycznego rozwiązania może być usprawiedliwione – czasami potrzebny jest tylko pewien spryt
3. **prawo międzynarodowe sam w sobie nie przewiduje możliwości ukarania podmiotów, które łamią międzynarodowe zasady i reguły postępowania**

dla czego prawo międzynarodowe nie jest prawem?

„prawo międzynarodowe jest niewłaściwie określane jako prawo”

- John Austin, 1832

1. prawo międzynarodowe jest tak słabe i bezsilne, że może być lekceważone bez żadnych konsekwencji
2. prawo międzynarodowe jest tak niejasne, że właściwie zastosowanie każdego politycznego rozwiązania może być usprawiedliwione – czasami potrzebny jest tylko pewien spryt
3. prawo międzynarodowe sam w sobie nie przewiduje możliwości ukarania podmiotów, które łamią międzynarodowe zasady i reguły postępowania
4. **prawo międzynarodowe nie jest prawem, na którym możemy polegać – brak jest centralnego systemu interpretacji norm, oceny ich ważności oraz kontroli stosowania międzynarodowych zasad**

prawo międzynarodowe *versus* prawo krajowe

prawo międzynarodowe *versus* prawo krajowe

hierarchia
norm

twórca norm

egzekwowanie

elementy
normy
prawnej

prawo międzynarodowe *versus* prawo krajowe

HIERARCHIA NORM

prawo międzynarodowe *versus* prawo krajowe

HIERARCHIA NORM

PRAWO KRAJOWE

- hierarchia (zazwyczaj zapisana w konstytucji)

prawo międzynarodowe *versus* prawo krajowe

HIERARCHIA NORM

PRAWO KRAJOWE

- hierarchia (zazwyczaj zapisana w konstytucji)

PRAWO MIĘDZYNARODOWE

- brak hierarchii norm
- art. 38 Statutu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości
- normy bezwzględnie obowiązujące (normy *ius cogens*)

prawo międzynarodowe *versus* prawo krajowe

TWÓRCA NORM

prawo międzynarodowe *versus* prawo krajowe

TWÓRCA NORM

PRAWO KRAJOWE

- Parlament – tworzy zasady postępowania dla siebie (w formie np. regulaminów), a także dla innych podmiotów (np. osób fizycznych lub prawnych)

prawo międzynarodowe *versus* prawo krajowe

TWÓRCA NORM

PRAWO KRAJOWE

- Parlament – tworzy zasady postępowania dla siebie (w formie np. regulaminów), a także dla innych podmiotów (np. osób fizycznych lub prawnych)

PRAWO MIĘDZYNARODOWE

- zawsze państwa (nawet w przypadku, gdy dana norma wynika z regulacji ustanowionej przez organizację międzynarodową)
- normy są wiążące tylko dla tych państw, które uczestniczyły w procesie ich ustanawiania
- instytucja milczenia (ang. *acquiescence*)

prawo międzynarodowe *versus* prawo krajowe

EGZEKOWANIE

prawo międzynarodowe *versus* prawo krajowe

EGZEKWOWANIE

1. mechanizmy egzekwowania norm prawa międzynarodowego różnią się od tych znanych w prawie krajowym ponieważ są uzależnione od **woli wielu suwerennych państw**
2. w wielu przypadkach państwa przestrzegają prawa międzynarodowego, ale to zachowanie nie jest szczególnie podkreślane w przeciwieństwie do sytuacji, gdy je łamią
3. zasady prawa międzynarodowego są przestrzegane nie ze względu na strach, lecz dlatego, że są uznawane za **słuszne, prawidłowe i sprawiedliwe**

prawo międzynarodowe *versus* prawo krajowe

EGZEKWOWANIE

PRAWO KRAJOWE

- trójpodział władzy: legislatywa, egzekutywa i judykatura
- egzekwowanie prawa krajowego leży w kompetencjach rządu

prawo międzynarodowe *versus* prawo krajowe

EGZEKWOWANIE

PRAWO KRAJOWE

- trójpodział władzy: legislatywa, egzekutywa i judykatura
- egzekwowanie prawa krajowego leży w kompetencjach rządu

PRAWO MIĘDZYNARODOWE

- brak zasady trójpodziału władzy
- zdecentralizowane egzekwowanie np.:
 - **ONZ** (poprzez działanie Rady Bezpieczeństwa; ustanawianie Trybunałów *ad hoc*)
 - **międzynarodowe sądownictwo:** Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości, Międzynarodowy Trybunał Karny, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

prawo międzynarodowe *versus* prawo krajowe

ELEMENTY NORMY PRAWNEJ

prawo międzynarodowe *versus* prawo krajowe

ELEMENTY NORMY PRAWNEJ

PRAWO KRAJOWE

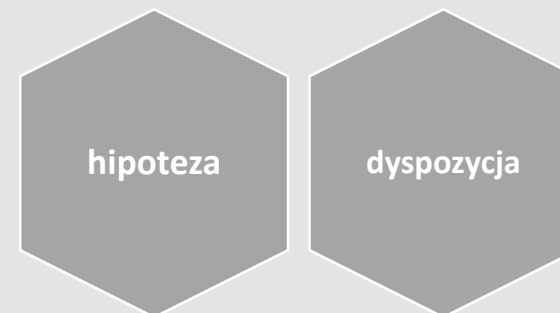
prawo międzynarodowe versus prawo krajowe

ELEMENTY NORMY PRAWNEJ

PRAWO KRAJOWE

PRAWO MIĘDZYNARODOWE

**ogólne zasady odpowiedzialności
międzynarodowej**